

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ

พ.ศ. 2540

โดย

ศิริกุล ปัญญาติลก

สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ
สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

สภาพการรับรู้เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร ของราชการ

สภาพการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการใน ประเทศไทย

- เป็น “สิทธิ” ที่มีอยู่อย่างจำกัด
- เป็นข้อมูลที่ถูกกำหนดให้เป็น “ความลับ”
ของราชการ ตามระเบียบรักษาความปลอดภัย
แห่งชาติ พ.ศ. 2517
- การบริหารราชการและการให้บริการแก่ประชาชน
ทั่วไปเป็นไปอย่างขาดข้อมูล

ความเป็นมาในการเสนอให้มีการตรากฎหมายว่า ด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ

▶ พ.ศ. 2535 : นายอานันท์ ปันยารชุน

ให้ความเห็นชอบในการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อยกร่าง
กฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการขึ้น
โดยดำเนินการร่วมกันระหว่างสำนักงานคณะกรรมการ
กฤษฎีกาและคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ

ความเป็นมาในการเสนอให้มีการตรากฎหมาย ว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ

◆ พ.ศ. 2535 : นายชวน หลีกภัย

ตั้งคณะกรรมการพัฒนาระบบบริหารราชการแผ่นดิน

คณะกรรมการนี้ได้ตั้งคณะอนุกรรมการ

ยกร่างกฎหมายเกี่ยวกับวิธีพิจารณาทางปกครอง

◆ พ.ศ. 2538 : นายบรรหาร ศิลปอาชา

◆ พ.ศ. 2540 : พล.อ. ชวลิต ยงใจยุทธ

ประกาศในพระราชกิจจานุเบกษา 10 ก.ย. 2540

มีผลบังคับใช้ 9 ธ.ค. 2540

• เจตนาารมณ์ของกฎหมาย :

1. ให้ ปชช. มีโอกาสรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการต่าง ๆ ของรัฐ
2. กำหนดข้อยกเว้นให้ชัดเจน
- 3.คุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล

หลักการของกฎหมาย

- ▶ การเปิดเผยเป็นหลัก ปกปิดเป็นข้อยกเว้น
- ▶ ให้ความสำคัญคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล
- ▶ “สิทธิรับรู้” ไม่ต้องมีส่วนได้เสีย

ความสัมพันธ์กับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร ไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 55 (กำหนดหลักประกันแก่ประชาชน)

“บุคคลย่อม มีสิทธิได้รับทราบข้อมูล หรือข่าวสาร
สาธารณะในครอบครองของหน่วยราชการ หน่วยงาน
ของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น เว้นแต่
การเปิดเผยข้อมูลนั้นจะกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ
ความปลอดภัยของประชาชน หรือส่วนได้เสีย
อันพึงได้รับความคุ้มครองของบุคคลอื่น”

(รธ. ปี 40 ม. 58 ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ)

มาตรา 56 (เพิ่มสิทธิการมีส่วนร่วม)

(รช. ปี 40 ม. 59)

บุคคลย่อม มีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผล จากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือ ราชการส่วนท้องถิ่น ก่อนการอนุญาต หรือ การดำเนิน โครงการหรือกิจกรรมใดที่ อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพ สิ่งแวดล้อม สุขอนามัย คุณภาพชีวิต หรือ ส่วนได้เสียสำคัญ อื่นใดที่เกี่ยวกับตนหรือชุมชน ท้องถิ่น และมีสิทธิแสดง ความคิดเห็นของตนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไป ประกอบการพิจารณาในเรื่องดังกล่าว

การคุ้มครองสิทธิของบุคคลในครอบครัว ฯ

มาตรา 35 (เพิ่มการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล “มิให้นำไปเผยแพร่ หรือนำไปใช้โดยมิชอบอันก่อให้เกิดความเสียหาย ยกเว้นเจ้าของข้อมูล อนุญาตหรือเพื่อประโยชน์สาธารณะ”)

สิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง
ข้อมูลส่วนบุคคล ตลอดจนความเป็นอยู่ส่วนตัว
ย่อมได้รับความคุ้มครอง

(รช. ปี 40 ม. 34)

ข้อมูลข่าวสารของราชการ หมายความว่าอย่างไร ?

ความหมายของข้อมูลข่าวสารของราชการ ตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

- ▶ **“ข้อมูลข่าวสาร”** หมายความว่าสิ่งที่จะสื่อความหมายให้รู้เรื่องราวข้อเท็จจริงหรือข้อมูลสิ่งใด ๆ ไม่ว่าจะการสื่อความหมายนั้นจะทำได้โดยสภาพของสิ่งนั้นเองหรือผ่านวิธีการใด ๆ และไม่ว่าจะได้จัดทำไว้ในรูปเอกสาร แฟ้ม รายงาน หนังสือ แผนผัง แผนที่ ภาพวาด ภาพถ่าย फिल्म การบันทึกภาพหรือเสียงการบันทึกโดยเครื่องคอมพิวเตอร์หรือวิธีอื่นใดที่ทำให้สิ่งที่บันทึกไว้ปรากฏได้

ความหมายของข้อมูลข่าวสารของราชการ ตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

- ▶ “ข้อมูลข่าวสารของราชการ” หมายความว่า
ข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในความครอบครองหรือ
ควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐไม่ว่าจะเป็น
ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐหรือ
ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเอกชน

หน่วยงานของรัฐ

หมายความว่าอย่างไร ?

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า

ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการ
ส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ ส่วนราชการสังกัดรัฐสภา
ศาลเฉพาะในส่วนที่ไม่เกี่ยวกับการพิจารณา
พิพากษาคดี องค์กรควบคุมการประกอบวิชาชีพ
หน่วยงานอิสระของรัฐและหน่วยงานอื่นตามที่
กำหนดในกฎกระทรวง

หน่วยงานของรัฐ

ในประเทศไทย มีอะไรบ้าง ?

หน่วยงานของรัฐในประเทศไทย

ส่วนกลาง	กระทรวง / ทบวง	→ 15
	กรม	→ 173
	หน่วยงานอิสระของรัฐ	→ 7
	รัฐวิสาหกิจ	→ 58

ส่วนภูมิภาค

จังหวัด = 75

อำเภอ = 794

ท้องถิ่น

เทศบาล = 1,129

อบจ. = 75

กทม. = 1

เมืองพัทยา = 1

อบต. = 6,397

องค์กรที่ใช้อำนาจตามกฎหมาย

- องค์กรควบคุมการประกอบวิชาชีพ
- สภานายความ
- แพทยสภา
- คณะกรรมการควบคุมการประกอบอาชีพ
วิศวกรรมและสถาปัตยกรรม
- เนติบัณฑิตยสภา
- สภาผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

โครงสร้างของกฎหมาย

- หลักทั่วไป
- หมวด 1 : การเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร (ม.7 – 13)
- หมวด 2 : ข้อมูลข่าวสารที่ไม่ต้องเปิดเผย (ม.14 – 20)
- หมวด 3 : ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล (ม.21 – 25)
- หมวด 4 : เอกสารประวัติศาสตร์ (ม.26)
- หมวด 5 : คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ (ม.27 - 34)
- หมวด 6 : คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร(ม.35 -39)
- หมวด 7 : บทกำหนดโทษ (ม. 40 – 41)
- บทเฉพาะกาล เงื่อนไขการบังคับใช้กฎหมาย (ม. 42 – 43)

ประเภทของข้อมูลข่าวสารราชการ

☐ ข้อมูลข่าวสารที่ต้องเปิดเผยเป็นการทั่วไป

☐ ข้อมูลข่าวสารที่ไม่ต้องเปิดเผย หรือ
ใช้ดุลยพินิจไม่เปิดเผย

☐ ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล

☐ เอกสารประวัติศาสตร์

ข้อมูลข่าวสารราชการ ประเภทที่ 1

ข้อมูลข่าวสารที่ต้องเปิดเผย เป็นการทั่วไป

ข้อมูลข่าวสารที่ต้องเปิดเผยเป็นการทั่วไป

เปิดเผยได้ 3 วิธี

- ๑ เปิดเผยโดยการนำลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา
- ๑ เปิดเผยโดยจัดเตรียมไว้ในสถานที่ที่กำหนด เพื่อให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้ด้วยตนเอง
- ๑ เปิดเผยตามที่ประชาชนยื่นคำขอเป็นการเฉพาะราย

ข้อมูลข่าวสารที่ต้องเปิดเผยเป็นการทั่วไป เปิดเผยได้ 3 วิธี

ลงพิมพ์ใน
ราชกิจจานุเบกษา

ม. 7

ประชาชน
ต้องรู้

จัดให้ประชาชน
เข้าตรวจดู

ม. 9

ประชาชน
สนใจ

จัดทำให้
เฉพาะราย

ม. 11

ประชาชน
อยากรู้

มาตรา 7 ประชาชนต้องรู้ : ลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา

- โครงสร้างและการจัดองค์กรในการดำเนินงาน
- สรุปลำนาจหน้าที่ที่สำคัญและวิธีการดำเนินงาน
- สถานที่ติดต่อเพื่อขอรับข้อมูลข่าวสารหรือคำแนะนำในการติดต่อกับหน่วยงานของรัฐ
- กฎ มติคณะรัฐมนตรี ข้อบังคับ คำสั่ง หนังสือเวียน ระเบียบแบบแผน นโยบาย หรือการตีความ ทั้งนี้ เฉพาะที่จัดให้มีขึ้นโดยมีสภาพอย่างกฎเพื่อให้มีผลเป็นการทั่วไปต่อเอกชนที่เกี่ยวข้อง
- ข้อมูลข่าวสารอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 9

ประชาชนสนใจ

หน่วยงานของรัฐ ต้องจัดไว้ให้ประชาชน
เข้าตรวจสอบได้ด้วยตนเอง

วิธีการจัดข้อมูลไว้ให้ตรวจดู ตามมาตรา 9

(ประกาศ กขร. ลงวันที่ 24 ก.พ. 2541)

1. สถานที่สะดวก ตามกำลังบุคลากรและงบประมาณที่มี
2. ดัชนีมีรายละเอียดพอเพียง ค้นหาได้เอง
3. จัดข้อมูลข่าวสารตาม ม. 9 ให้ครบ คำนึงถึงความสะดวก
3. มีเจ้าหน้าที่ให้บริการ
4. กำหนดระเบียบปฏิบัติ เพื่อรักษาความเป็นระเบียบหรือ
ความปลอดภัย

มาตรา 9 ประชาชนสนใจ : จัดไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจสอบ

1. ผลการพิจารณาหรือคำวินิจฉัยที่มีผลโดยตรงต่อเอกชน

2. นโยบายหรือการตีความ

3. แผนงาน โครงการ และงบประมาณรายจ่ายประจำปี
ของปีที่กำลังดำเนินการ

4. คู่มือหรือคำสั่งเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่
ของรัฐที่มีผลกระทบต่อสิทธิของเอกชน

5. สิ่งพิมพ์ที่ได้มีการอ้างอิงถึงในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 9 (ต่อ)

6. สัญญาสัมปทาน สัญญาผูกขาดตัดตอน
สัญญาร่วมทุนกับเอกชนในการจัดทำบริการ
สาธารณะ
7. มติ ค.ร.ม. คณะกรรมการที่แต่งตั้งโดย
กฎหมายและคณะกรรมการที่แต่งตั้งโดยมติ
ค.ร.ม.
8. ข้อมูลข่าวสารอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

ข้อมูลข่าวสารอื่นซึ่งหน่วยงานของรัฐต้องจัดให้
ประชาชนตรวจดู ตามมาตรา 9(8)

ประกาศประกวดราคา ประกาศสอบราคา

(ประกาศ กขร. ลงวันที่ 21 ต.ค. 2542)

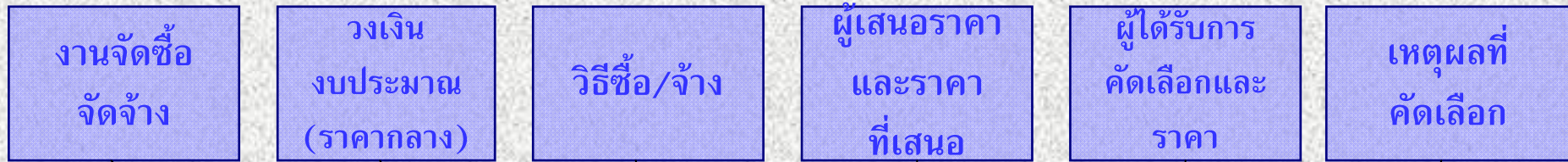
สรุปผลการพิจารณาจัดซื้อจัดจ้าง

ประจำเดือน

(ประกาศ กขร. ลงวันที่ 1 ธ.ค. 2543)

(ตามแบบ สขร. 1)

แบบ สขร. 1

สรุปผลการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างในรอบเดือน .....
(ชื่อหน่วยงาน) .....

ลำดับที่	งานจัดซื้อจัดจ้าง	วงเงินงบประมาณ (ราคากลาง)	วิธีซื้อ / จ้าง	ผู้เสนอราคาและราคาที่เสนอ	ผู้ได้รับการคัดเลือกและราคา	เหตุผลที่คัดเลือก โดยสังเขป
๑.						
๒.						
๓.						
๔.						
๕.						

แบบ สขร. ๑

มติคณะรัฐมนตรี 28 ธันวาคม 2547

ให้นำประกาศประกวดราคา
ประกาศสอบราคา
สรุปผลการจัดซื้อจัดจ้างประจำเดือน
เผยแพร่ผ่าน **website** ของหน่วยงาน

มาตรา 9 วรรค 2

ถ้าข้อมูลมีส่วนต้องห้ามมิให้เปิดเผยตาม
มาตรา 14 หรือ มาตรา 15 ให้ลบหรือ
ตัดทอน หรือทำโดยประการอื่นที่ไม่เป็น
การเปิดเผยข้อมูลนั้น

มาตรา 9 วรรค 3

- ❖ บุคคลไม่ว่าจะมีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องหรือไม่ก็ตาม มีสิทธิเข้าตรวจดู ขอสำเนา
- ❖ หน่วยงานกำหนดค่าธรรมเนียมได้ โดยความเห็นชอบ ของ กขร.

ประกาศฯ เรื่องการเรียกค่าธรรมเนียมขอสำเนา

✿ ขนาดกระดาษ เอ 4	ไม่เกิน	1	บาท
✿ ขนาดกระดาษ เอฟ 14	ไม่เกิน	1.50	บาท
✿ ขนาดกระดาษ บี 4	ไม่เกิน	2	บาท
✿ ขนาดกระดาษ เอ 3	ไม่เกิน	3	บาท
✿ ขนาดกระดาษพิมพ์เขียว เอ 2	ไม่เกิน	8	บาท
✿ ขนาดกระดาษพิมพ์เขียว เอ 1	ไม่เกิน	15	บาท
✿ ขนาดกระดาษพิมพ์เขียว เอ 0	ไม่เกิน	30	บาท

มาตรา 11 : จัดหาให้เป็นการเฉพาะราย

- เป็นการเปิดเผยข้อมูล นอกจาก ม. 7 มาตรา 9 และมาตรา 26
- มีการยื่นคำขอระบุข้อมูลข่าวสารที่ต้องการในลักษณะที่อาจเข้าใจได้ตามควร
- ต้องไม่ขอจำนวนมากหรือบ่อยครั้งโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร
- ให้จัดหาให้ภายในเวลาอันสมควร

หลักเกณฑ์การใช้สิทธิขอข้อมูลข่าวสาร ตามมาตรา 11

- มีคำขอ โดยวาจา / ทำเป็นหนังสือ ฯลฯ
- ต้องระบุข้อมูลข่าวสารพอเข้าใจได้
- เป็นข้อมูลข่าวสารทั่วไปนอกเหนือจาก ม.7 และ ม.9
- เป็นข้อมูลข่าวสารที่มีอยู่แล้ว
- หน่วยงานอาจจัดทำให้ใหม่ก็ได้ หากมิใช่เพื่อประโยชน์การค้า หรือเพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิของบุคคล หรือเป็นประโยชน์สาธารณะ

เมื่อประชาชนยื่นคำขอ
เจ้าหน้าที่รัฐจะต้องทำอะไร ?

เมื่อประชาชนยื่นคำขอ เจ้าหน้าที่รัฐจะต้อง

- พิจารณาคำขอว่า ขออะไร
- ข้อมูลข่าวสารที่ขอ เปิดเผยได้มากน้อยเพียงใด
- แจ้งผลการพิจารณาโดยเร็ว หรือภายใน 15 วัน

**พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์
และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี
พ.ศ. 2546**

**มาตรา 38 กำหนดให้
เจ้าหน้าที่ต้องแจ้งผลการดำเนินการ
ให้ประชาชนผู้สอบถามทราบ
ภายใน 15 วัน”**

มติ ครม. เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2547

1 กรณีประชาชนขอข้อมูลข่าวสาร และหน่วยงาน
รัฐมีพร้อมอยู่แล้วให้ดำเนินการโดยเร็ว หรือภายใน
วันที่ขอ

2 ถ้าขอมากไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จ
ภายใน 15 วัน ให้แจ้งผู้ขอทราบภายใน 15 วัน
และแจ้งกำหนดวันแล้วเสร็จด้วย

หากข้อมูลที่คุณขอเป็นของหน่วยงานอื่น
จะทำอย่างไร ?

ข้อมูลของหน่วยงานอื่น (มาตรา 12)

- 1 ให้หน่วยงานที่รับคำขอให้คำแนะนำ เพื่อไปยื่นคำขอต่อหน่วยงานที่ควบคุมดูแลข้อมูลนั้น โดย ไม่ชักช้า
- 2 หากข้อมูลมีการกำหนดชั้นความลับไว้ ให้ส่งคำขอนั้นให้หน่วยงานผู้จัดทำข้อมูลนั้นเป็นผู้พิจารณา

ข้อมูลข่าวสารราชการ ประเภทที่ 2

ข้อมูลข่าวสารที่ไม่ต้องเปิดเผย
หรือใช้ดุลยพินิจไม่เปิดเผย

ข้อมูลข่าวสารใดบ้าง ที่หน่วยงานรัฐ
ไม่ต้องเปิดเผย หรืออาจมีคำสั่งมิให้
เปิดเผย ?

ข้อมูลข่าวสารที่ห้ามเปิดเผยและอาจใช้ ดุลยพินิจมีคำสั่งมิให้เปิดเผย

๑ ข้อมูลตามมาตรา 14 = ห้ามเปิดเผย

๑ ข้อมูลตามมาตรา 15 = อาจใช้ดุลยพินิจ
เปิด / ปิดได้

ข้อมูลข่าวสารที่ไม่ต้องเปิดเผย

ข้อมูลข่าวสารที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อ
สถาบันพระมหากษัตริย์
(มาตรา 14)

ข้อมูลข่าวสารที่อาจใช้ดุลยพินิจมีคำสั่งมิให้เปิดเผย ตามมาตรา 15 ที่มีลักษณะดังนี้

- 1 กระทบความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หรือความมั่นคงทางเศรษฐกิจการคลังฯ
- 2 ทำให้การบังคับใช้กฎหมาย เสื่อมประสิทธิภาพ
- 3 เป็นความเห็นหรือคำแนะนำภายในหน่วยงาน
- 4 เป็นอันตรายต่อชีวิต หรือความปลอดภัยบุคคล
- 5 รายงานทางการแพทย์ หรือข้อมูลส่วนบุคคลที่การเปิดเผยอาจเป็นการรุกรานสิทธิส่วนบุคคลเกินสมควร
- 6 กฎหมายหรือผู้ให้ข้อมูลกำหนดมิให้เปิดเผย

หลักการดุลพินิจในการเปิดเผย

 การปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายของหน่วยงาน

 ประโยชน์สาธารณะ

 ประโยชน์ของเอกชนที่เกี่ยวข้อง

การเปิดเผยข้อมูลที่มีผลกระทบต่อ
ผู้อื่นจะต้องทำอย่างไร ?

ข้อมูลที่มีผลกระทบต่อผู้อื่น

1 หากเปิดเผยข้อมูลที่อาจกระทบถึงผลประโยชน์
ได้เสียของผู้ใด ให้แจ้งผู้นั้นคัดค้าน

การเปิดเผยภายในกำหนด (ไม่น้อยกว่า 15 วัน)

2 การไม่รับฟังคำคัดค้าน ทำให้มีสิทธิอุทธรณ์ได้
(มาตรา 17)

ข้อมูลข่าวสารราชการ ประเภทที่ 3

ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

ม. 4 บัญญัติในเรื่องสิทธิของบุคคลไว้ว่า

**“ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ
และความเสมอภาคของบุคคล
ย่อมได้รับความคุ้มครอง”**

ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล

สิ่งเฉพาะตัวบุคคล

เช่น

ฐานะการเงิน
การศึกษา
ประวัติสุขภาพ
ประวัติอาชญากรรม
ประวัติการทำงาน

สิ่งบอกลักษณะที่ ทำให้รู้ตัวผู้นั้น

เช่น

ชื่อ - นามสกุล
ลายพิมพ์นิ้วมือ
แผ่นบันทึกลักษณะเสียง
ภาพถ่าย
ฯลฯ

การปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวกับ ข้อมูลส่วนบุคคล มาตรา 23

- จัดให้มีเท่าที่เกี่ยวข้อ / จำเป็น และยกเลิกเมื่อหมดความจำเป็น
- เก็บข้อมูลจากเจ้าของข้อมูล
- ตรวจสอบแก้ไขให้ถูกต้องอยู่เสมอ
- จัดระบบรักษาความปลอดภัยข้อมูลส่วนบุคคล

การปฏิบัติเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล มาตรา 23

- จัดพิมพ์ประเภทในราชกิจจานุเบกษา
  - ประเภทของบุคคล
  - ประเภทของระบบข้อมูล
  - ลักษณะการใช้ข้อมูลตามปกติ
  - วิธีการตรวจสอบของเจ้าของข้อมูล
  - วิธีการขอแก้ไข
  - แหล่งที่มาของข้อมูล

หน่วยงานต้องแจ้งให้เจ้าของ ข้อมูลส่วนบุคคลทราบ

- วัตถุประสงค์ของการนำข้อมูลมาใช้
- ลักษณะการใช้ข้อมูลตามปกติ
- การจัดส่งข้อมูลส่วนบุคคลไปที่อื่น

หน่วยงานจะเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลใน
ความครอบครองได้หรือไม่ ?

หน่วยงานจะเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลในความ ครอบครองโดยปราศจากความยินยอมจากเจ้าของ ข้อมูลไม่ได้ เว้นแต่ (มาตรา 24)

- ▶ ต่อเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่นำไปใช้ตาม
อำนาจหน้าที่
- ▶ เป็นการใช้อ้างอิงตามปกติ
- ▶ ต่อหน่วยงานที่ทำงานด้านแผน / การสถิติ
- ▶ การใช้เพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัย
โดยไม่ระบุชื่อ หรือทำให้รู้ว่าเป็นใคร

ข้อยกเว้นในการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลตามมาตรา 24

- ▶ ต่อเจ้าหน้าที่เพื่อป้องกันการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย การสืบสวนสอบสวน การฟ้องคดี
- ▶ ต่อหอจดหมายเหตุฯ เพื่อการตรวจสอบคุณค่า (มาตรา 26 วรรคหนึ่ง)
- ▶ กรณีจำเป็นเพื่อป้องกัน / ระวังเหตุอันตรายต่อชีวิต / สุขภาพ
- ▶ ต่อศาลและเจ้าหน้าที่หรือต่อหน่วยงาน / บุคคลที่มีอำนาจตามกฎหมาย
- ▶ กรณีอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกา

การคุ้มครองสิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

มาตรา 25

- ▶ สิทธิในการขอตรวจดู หรือได้รับสำเนา
- ▶ สิทธิในการขอแก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือลบข้อมูลข่าวสารของตน
- ▶ สิทธิในการอุทธรณ์ กรณีหน่วยงานไม่ลบหรือเปลี่ยนแปลงตามคำขอ (ภายใน 30 วัน)

ข้อมูลข่าวสารราชการ ประเภทที่ 4

เอกสารประวัติศาสตร์

ข้อมูลข่าวสารประวัติศาสตร์

 ข้อมูลที่ไม่ประสงค์จะเก็บรักษา หรือมีอายุครบตามที่กำหนด ให้ส่งมอบต่อหอจดหมายเหตุเพื่อคัดเลือกไว้ให้ประชาชนได้ศึกษาค้นคว้าต่อไป

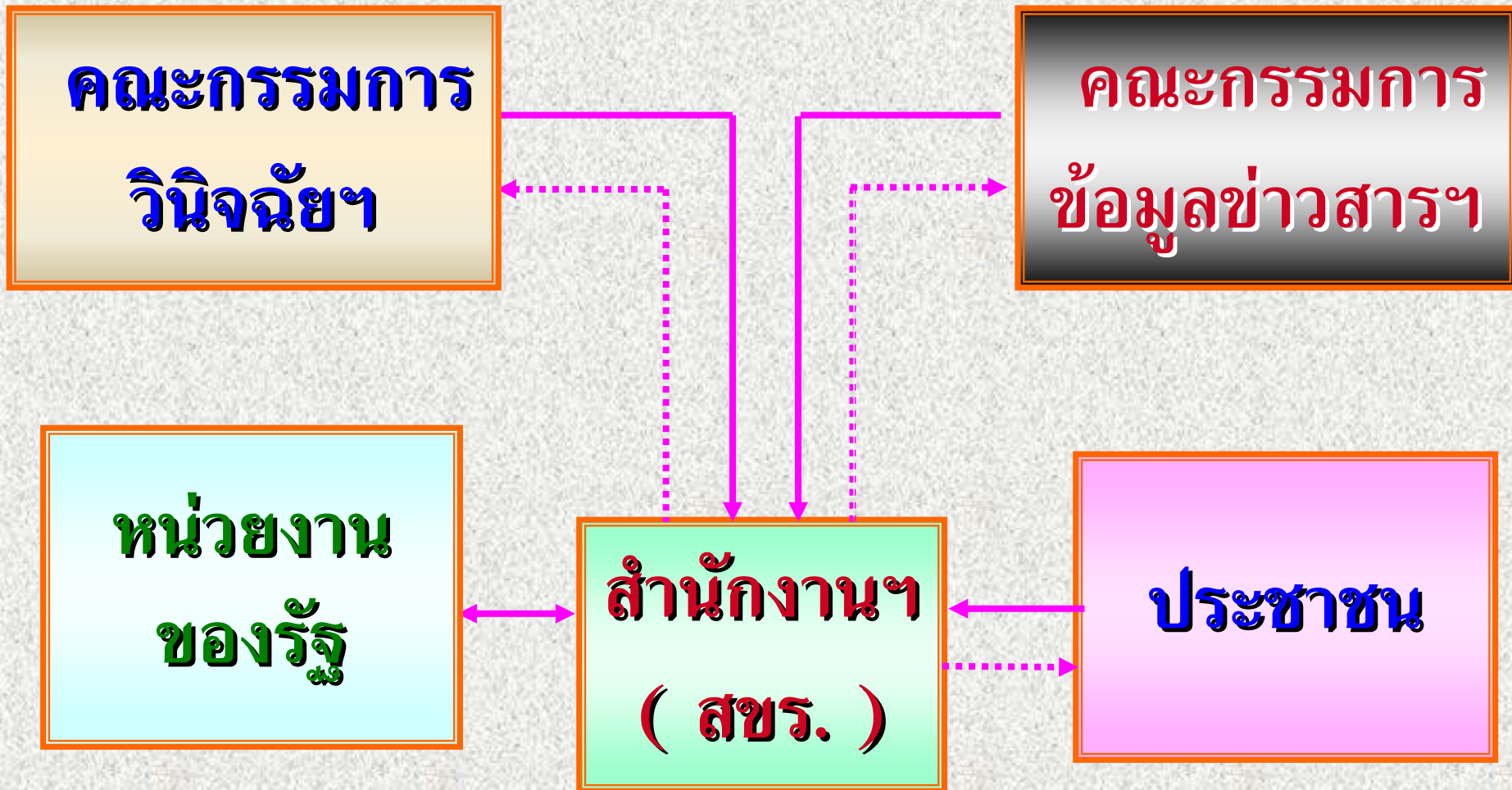
 อายุ ครบ 20 ปี สำหรับข้อมูลตามมาตรา 15 และ ครบ 75 ปี สำหรับข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์

กลไกในการปฏิบัติงานของภาครัฐ

- คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ
- สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ
- คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร
- หน่วยงานของรัฐ

ความสัมพันธ์ของกลไกต่างๆ

คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ (กขร.)

(มาตรา 28) มีองค์ประกอบ ดังนี้

รัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานฯ

หัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวง

จำนวน 13 หน่วยงาน

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 ท่าน

คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ (มาตรา 28)

อำนาจหน้าที่

- สอดส่องดูแลและแนะนำ
- ให้คำปรึกษาแก่เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงาน
- เสนอแนะในการตรากฎและระเบียบ
- พิจารณาและให้ความเห็นเรื่องร้องเรียน (มาตรา 13)
- ทำรายงานเสนอคณะรัฐมนตรี
- ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ
- มีอำนาจเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำ หรือส่งวัตถุ เอกสาร พยานหลักฐาน (ม.32)
- มีอำนาจเข้าดำเนินการตรวจสอบข้อมูล (ม.33)

คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร (กวจ.)

- คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งตามข้อเสนอของ กขร.
- ให้แต่งตั้งตามสาขาความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน
เช่น ความมั่นคง เศรษฐกิจและการคลัง
- กวจ. คณะหนึ่ง ๆ ประกอบด้วยบุคคลตาม
ความจำเป็น แต่ต้องไม่น้อยกว่าสามคน

คณะกรรมการวินิจฉัย

■ แบ่งเป็น 5 สาขา ได้แก่

- สาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมาย (แบ่งเป็น 4 องค์กร)
- สาขาเศรษฐกิจและการคลังของประเทศ
- สาขาต่างประเทศและความมั่นคงของประเทศ
- สาขาการแพทย์และสาธารณสุข
- สาขาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี อุตสาหกรรมและการเกษตร

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการวินิจฉัยฯ

- พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารตาม ม.15
- คำสั่งไม่ฟังคำคัดค้านการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตาม ม.17
- คำสั่งไม่แก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือลบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลตาม ม.25

อำนาจหน้าที่:

คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร
(ต่อ)

- ▶ ให้คณะกรรมการส่งคำอุทธรณ์ให้คณะกรรมการ
วินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร โดยคำนึงถึง
ความเสียหายเฉพาะด้าน ภายใน 7 วัน
นับตั้งแต่วันที่คณะกรรมการ ได้รับคำอุทธรณ์
(เพื่อพิจารณาภายใน 30 วัน) (มาตรา 13 วรรค 2)

สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ

สังกัดสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

มีหน้าที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานธุรการและวิชาการ

ให้แก่ คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการและ

คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร

ประสานงานกับ หน่วยงานของรัฐ และให้คำปรึกษา

แก่เอกชนเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

สรุป สิทธิของประชาชนในการร้องเรียน เจ้าหน้าที่ / หน่วยงานของรัฐ (มาตรา 13)

- การไม่ปฏิบัติ ตามมาตรา 7, 9, 11
- ผ่าฝืน พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารฯ
- การปฏิบัติล่าช้า
- ไม่ได้รับความสะดวก โดยไม่มีเหตุอันสมควร

สรุป หน้าทีหน่วยงานของรัฐ

1. การเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร : มาตรา 7, 9 และ 11
2. ปกปิด / คัดกรองข้อมูล : มาตรา 14, 15, 16 และ 24
3. แจ้งผู้มีผลกระทบประโยชน์ได้เสีย : มาตรา 17
(พิจารณาคัดค้าน)
4. จัดระบบข้อมูลส่วนบุคคล : มาตรา 23
5. เปิดเผย / แก้ไขข้อมูลส่วนบุคคล : มาตรา 25
6. ส่งมอบเอกสารประวัติศาสตร์ : มาตรา 26
7. ชี้แนะ ให้คำแนะนำโดยไม่ชักช้า : มาตรา 12

ความรับผิดชอบ ของเจ้าหน้าที่

ข้อยกเว้นความรับผิด (มาตรา 20)

การเปิดเผยข้อมูลใด แม้จะเข้าข่ายต้องมีความ
รับผิดตามกฎหมายใด ให้ถือว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ
ไม่ต้องรับผิดหากเป็นการกระทำโดยสุจริตในกรณี...

(1) ข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 15 ถ้าเจ้าหน้าที่ได้
ดำเนินการตามระเบียบตามมาตรา 16 (ระเบียบการ
รักษาความลับ)

มาตรา 20

(2) ข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 15 ถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับตามที่กำหนดในกฎกระทรวงมีคำสั่งให้เปิดเผยเป็นการทั่วไป หรือเฉพาะแก่บุคคลใด เพื่อประโยชน์อันสำคัญยิ่งกว่าที่เกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะ หรือชีวิต ร่างกาย สุขภาพ หรือประโยชน์อื่นของบุคคล และคำสั่งนั้นได้กระทำโดยสมควรแก่เหตุ ในการนี้จะมีการกำหนดข้อจำกัดหรือเงื่อนไขในการใช้ข้อมูลข่าวสารนั้นตามความเหมาะสมก็ได้

มาตรา 20

การเปิดเผยข้อมูล ไม่เป็นเหตุให้หน่วยงาน
พ้นจากความรับผิดชอบตามกฎหมาย หากจะพึงมี
ในกรณีดังกล่าว

มาตรา 16

เพื่อให้เกิดความชัดเจนในทางปฏิบัติว่า ข้อมูลข่าวสารของราชการจะเปิดเผยต่อบุคคลใดได้หรือไม่ ภายใต้เงื่อนไขเช่นใด และสมควรมีวิธีรักษามิให้รั่วไหล ให้หน่วยงานของรัฐกำหนดวิธีการคุ้มครองข้อมูลข่าวสารนั้น ทั้งนี้ ตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนดว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ

**ระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับ
ของทางราชการ พ.ศ. 2544**

**ประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2544**

มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 23 มิถุนายน 2544

เหตุผลในการประกาศใช้ระเบียบว่าด้วย การรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ. 2544

- (1) กำหนดบุคคลที่จะเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ไม่ต้องเปิดเผย
- (2) กำหนดเงื่อนไขการเปิดเผย
- (3) กำหนดวิธีการรักษาข้อมูลข่าวสารมิให้รั่วไหล

ข้อมูลข่าวสารลับ (ข้อ 5)

หมายความว่า ข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 14 หรือ
มาตรา 15 ที่มีคำสั่งไม่ให้เปิดเผย และอยู่ในความ
ครอบครองหรือควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐ ไม่ว่าจะ
เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐหรือที่เกี่ยวกับ
เอกชน ซึ่งมีการกำหนดให้มีชั้นความลับ

ชั้นความลับของข้อมูลข่าวสารลับ

แบ่งออกเป็น 3 ชั้น คือ (ข้อ 12)

(1) **ลับที่สุด (TOP SECRET)** ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์แห่งรัฐอย่างร้ายแรงที่สุด

(2) **ลับมาก (SECRET)** ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์แห่งรัฐอย่างร้ายแรง

(3) **ลับ (CONFIDENTIAL)** ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์แห่งรัฐ

การวินิจฉัยให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารลับ โดยคณะกรรมการวินิจฉัยฯ (ข้อ 25)

ข้อมูลข่าวสารลับที่คณะกรรมการวินิจฉัยการ
เปิดเผยข้อมูลข่าวสารมีคำวินิจฉัยให้เปิดเผย โดยไม่มี
ข้อจำกัดหรือเงื่อนไขใด ให้ถือว่าข้อมูลข่าวสารนั้นถูก
ยกเลิกชั้นความลับแล้ว

บทกำหนดโทษ (ม.40 และ ม.41)

- การฝ่าฝืน มาตรา 32 เรียกบุคคล/ให้ส่งเอกสารมีโทษตาม ม.40 (จำคุก 3 เดือน/ปรับ 5,000 บาท)
- การไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข/ข้อจำกัด ตาม ม.20 มีโทษตาม ม.41 (จำคุก 1 ปี/ปรับ 20,000 บาท)

มติคณะรัฐมนตรี

มาตรการกำกับกับการบังคับใช้กฎหมาย

1. มติ ค.ร.ม. 29 ธ.ค.41
2. มติ ค.ร.ม. 9 มี.ค.42
3. มติ ค.ร.ม. 30 พ.ย.42
4. มติ ค.ร.ม. 1 ก.พ.43
5. มติ ค.ร.ม. 5 ก.ย.43
6. มติ ค.ร.ม. 21 ก.พ.46
7. มติ ค.ร.ม. 28 ธ.ค.47
8. มติ ค.ร.ม. 11 เม.ย.49
9. มติ ค.ร.ม. 20 ก.พ.50

มติ ค.ร.ม. 9 มี.ค.42

1. เมื่อ กขร. ให้คำแนะนำ หรือให้ความเห็นต่อเรื่องร้องเรียน ให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดและโดยด่วนที่สุด
2. เมื่อ สขร.ขอความร่วมมือ ขอเอกสาร/ข้อเท็จจริง ให้หน่วยงานของรัฐให้ความสำคัญและให้ความร่วมมือ
3. เมื่อมีคำวินิจฉัย ให้ถือปฏิบัติตาม ภายใน 7 วัน
4. หากไม่ปฏิบัติตามโดยไม่มีเหตุผลสมควร ให้ผู้บังคับบัญชาลงโทษทางวินัยทุกกรณี

มติ ค.ร.ม. 28 ธ.ค. 47

1. ให้ทุกหน่วยงานบริการข้อมูลแก่ประชาชน ด้วยความรวดเร็ว

- กรณีมีข้อมูลพร้อมที่จะจัดทำให้ได้ ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยเร็ว หรือภายในวันที่รับคำขอ
- กรณีที่ข้อมูลที่ขอมีจำนวนมาก หรือไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 15 วัน จะต้องแจ้งให้ผู้ขอทราบภายใน 15 วัน รวมทั้งแจ้งกำหนดวันที่จะดำเนินการแล้วเสร็จให้ทราบด้วย

2. ให้นำประกาศประกวดราคา ประกาศสอบราคา

ผลการจัดซื้อจัดจ้างในรอบเดือน

เผยแพร่ผ่าน **Web Site**

3. ให้ส่งเสริมการปฏิบัติตามกฎหมายข้อมูลข่าวสาร
อย่างเคร่งครัด โดยเน้นการฝึกอบรมให้ความรู้แก่
เจ้าหน้าที่ เพื่อให้บริการข้อมูลแก่ประชาชนอย่างมี
ประสิทธิภาพ

มติ ค.ร.ม. 11 เม.ย. 49

**กำหนดให้นำเรื่องการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร
เรื่องความโปร่งใส และ เรื่องการมีส่วนร่วม
ของประชาชน เป็น *ตัวชี้วัด (KPIs)*
ประสิทธิภาพของหน่วยงานรัฐในปี 2550**

มติ ค.ร.ม. 20 ก.พ. 50

**กำหนดให้การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารเป็น
ตัวชี้วัด (KPIs) ขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น**

มติ ค.ร.ม. 20 ก.พ. 50

- ให้ถือปฏิบัติเกี่ยวกับการเก็บรักษาเอกสารราชการอย่างเคร่งครัด
- บรรจุเป็นสาระสำคัญของหลักสูตรในสถาบันการศึกษา

มติ ค.ร.ม. 20 ก.พ. 50

**ให้รายงานการปฏิบัติตามกฎหมายข้อมูล
ข่าวสารเป็นส่วนหนึ่งของรายงานประจำปี
ของหน่วยงาน**

รัฐรู้อย่างไร

ประชาชนรู้เช่นนั้น

เปิดเผยเป็นหลัก

ปกปิด

เป็นข้อยกเว้น

สถานที่ติดต่อ

สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ

อาคารสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ชั้น 2

ทำเนียบรัฐบาล กทม. 10300

โทรศัพท์ : 0-2281-8552, 0-2281-8553

โทรสาร : 0-2281-8543

WebSite : <http://www.oic.go.th>

E-mail : sirikul_pan@yahoo.com

ประเด็นคำถาม

1. ในหน่วยงานของท่านมีข้อมูลข่าวสารอะไรบ้าง ที่จะนำมาจัดบริการไว้ที่ศูนย์ข้อมูลตามมาตรา 9
2. ท่านคิดว่าได้ประโยชน์อะไรจากกฎหมายข้อมูลข่าวสาร
ในฐานะที่ท่านเป็นข้าราชการ
3. ท่านคิดว่าได้ประโยชน์อะไรจากกฎหมายข้อมูลข่าวสาร
ในฐานะที่ท่านเป็นประชาชน
5. ท่านคิดว่าจะมีปัญหาในการปฏิบัติตามตัวชี้วัดของสำนักงาน ก.พ.ร. ในเรื่องการดำเนินการเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการอะไรบ้าง
6. หลังจากการฝึกอบรมครั้งนี้ ท่านจะนำกลับไปปฏิบัติในหน่วยงานของท่านอย่างไรบ้าง